

27 Afstemming (23) Stikstof slimme ziel activisme (IACDERA)

In gesprek met The International Association of Carbon Dioxide Emission Reduction Activists

Harrie Regtering¹

20082023

Al maanden vóór dit bezoek hebben ze mijn communicatiemiddelen in een beveiligde omgeving geplaatst. Ze kennen mijn internetgedrag beter dan ik zelf. Zoals ze iedereen te slim af zijn, zoals blijkt uit de gewonnen rechtszaken en de publiciteit.

Natuurlijk begint het bezoek onschuldig in een tentje waar je alle variëteiten van veganisme kunt krijgen en dat dus steeds vaker vol zit. Je toont er je solidariteit door een extra koffie of thee af te rekenen voor iemand zonder geld.

Klassiek volgens de thriller- en spionagewetten zit achterin de zaak een trapje naar de kelder. Na een bocht wordt de trap en wordt de ruimte een stuk breder en sterker verlicht. De ruimte zit vol 'deep AI technology': alles wordt gescand en als de auto in de garage uitgelezen. Jij merkt er niets van, het gaat snel. De deur schuift open voor je er erg in hebt. Wachtwoorden en codes zijn achterhaald.

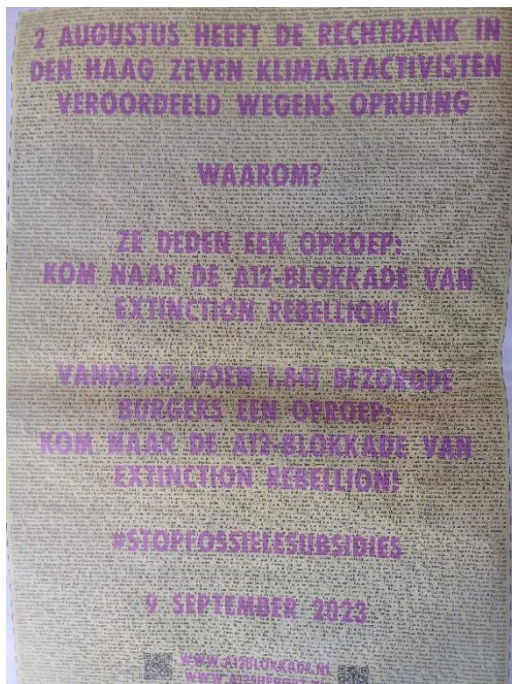
Nauwelijks verbaasd stel je vast dat de CCTV monitoringkamers uit politieseries met talloze schermen en operators inmiddels achterhaalde technologie is voor deze activisten. Ergens in een hoek zoemt nog wel een apparaat voor Big Data, maar voor de rest hebben de mensen hier alleen nog een soort (niet eens VR) brillen op. Hun handen bewegen door de lucht als ze inzoomen, data en beelden verplaatsen of delen. En ze hebben ook nog tijd om mij vriendelijk toe te knikken. De ruimte is zelfs gezellig te noemen, her en der liggen tijdschriften en boeken, rugzakken en jassen. De *Three Californias* trilogie van Robinson ligt naast E.P.

Thompsons biografie van William Morris. Die worden kennelijk opnieuw gelezen. De tafel met kopjes en borden moet nog afgeruimd worden.

De oude man komt uit een zijdeur en is zoals gewoonlijk tot in de puntjes gekleed. Stropdas in een mooie knoop, antracietkleurig krijtstreep pak om zijn broodmagere en lange figuur. Nog steeds een lange afstand liefhebber. Achter hem komt een kleinere, krachtige vrouw met een Stetson op haar grijze krullen en met een kakhi rijbroek in laarzen. Alsof ze zo dadelijk een toneelstuk in moet. Een witte koningspoedel volgt haar statig. De smetteloos witte overhemden van de twee passen er goed bij.

'Je ziet het niet, maar hier hebben we de meest actuele en betrouwbare informatie over de stikstofuitstoot, zegt de vriendelijke man. De 40 miljoen aan donaties die we hebben binnen gekregen, is goed besteed. Ja, veel geld maar dat bedrag verbaast niet,

mensen komen in actie als de overheid dat nalaat. Veel geld besteden we aan de drones en de

¹ regte061@planet.nl; www.watknietbegrijp.nl

mensen in het veld. Die registreren overal waar iets mis is met de uitstoot de feiten. Je weet dat we aan de voorkant met een paar parttime juristen bijna al onze rechtszaken winnen. Hoe kan dat, vragen velen zich af, zeker als je de middelen ziet van onze tegenstanders met Dream Teams en grote budgetten. Nou: dankzij deze faciliteit. Maar het gaat verder dan data en goede research, vervolgt de man in de krijtstreep. 'Eerder dan de bedrijven, organisaties en overheden weten we dat ze vergunningaanvragen aan het voorbereiden zijn. We weten hoe ze, met behulp van de 'accountants van het ecosysteem'² hun data geschikt maken voor de vergunning. Maar wie dat doet verliest al bij voorbaat van ons'. Hoe komt dat? vraag ik.

'Nou, bij de grootste rakkers lopen ook mensen van ons rond, zeker bij de petrochemische industrie. In de loop der jaren zijn ze steeds hoger opgeklommen in de hiërarchie. Ze zitten niet in Safety, Health & Environment of in de public relations. Maar juist in het hart van de business en van de strategie. Datzelfde geldt voor onze mensen in de overheidsorganisaties. Ze komen elkaar tegen aan de talloze tafels voor draagvlak en dialoog. Maar weten niet van elkaar dat ze tot ons netwerk horen. Dat doen we om henzelf en onze actie te beschermen. Omdat stikstof een wereldprobleem is werken we over de grenzen, wisselen data en succesaanpakken uit³. Jonge specialisten met genoeg slimme ziel om niet bij de grote adviesbureaus, tech platforms of wetenschappelijke instituten te werken solliciteren zelf bij ons. Sommige slimme zielen kiezen er bewust voor daar wel te gaan werken om ons te kunnen informeren over het verhaal en de activiteiten van die organisaties. Zo houden we in onze procedures optimaal rekening met onze voor- of tegenstanders'.

Ik snap dat dat allemaal grote impact heeft. Ook op juridische zaken. De vrouw met de Stetson zegt dat rechtszaken wel een aparte belevenis zijn. 'Vol bravoure en overtuigd van de winst komen de juristen binnen en stellen harde eisen namens hun cliënten. Ze spelen hoog spel. Gedragen zich als cowboys in een tweegevecht. Soms zijn ze in de rechtszaal al de overtuiging kwijt, tot aan radeloosheid toe. In opperste verwarring en aan het eind van alle retorische kwaliteit zeggen ze het niet meer te snappen. Zo proberen ze de rechters gunstig te stemmen. Maar kijk ook eens naar wat er in de rechtspraak aan de hand is. Hoe lang luiden hoogleraren Organisatie van de Rechtspraak (zoals Rinus Otte) al niet de noodklok? Het is aan de voortreffelijkheid van de rechters, hun medewerkers en hun vastberadenheid te danken dat het infarct niet voor nog meer problemen gaat zorgen. We kunnen ons als samenleving niet permitteren dat het juridisch stelsel niet werkt'.

Ze vervolgt: 'hoeveel consideratie we daar ook mee hebben, tegelijk moeten we helaas bereid zijn tot een straatgevecht waarin met scherp wordt geschoten, zoals de cowboys vroeger buiten de saloon. Ze maken trammelant en daarom zijn wij trammelant. Onze tegenstanders zijn bereid om alle grenzen van betamelijkheid te overschrijden. Ze beginnen vaak met het bieden van tegenprestaties voor het staken van juridische procedures. Tegelijk zoeken ze waar mogelijk informele, niet door het recht te standaardiseren handelingsvormen en gebruiken illegaliteit, waar nog geen wet is voor het bereiken van doelen. Dat is voor hen 'normal procedure'. Tot en met hen samenwerkende inlichtingendiensten van de overheid aan toe. Die vaak weer samen werken met de full service beveiligers van de grote industrieën en bedrijven. Die we natuurlijk ook allemaal volgen en in onze zak hebben zitten zonder dat zij het weten. Wij schieten zelfs nog sneller dan de schaduw van Lucky Luke'. Overdrachtelijk bedoeld, dat snap ik, ze zijn uiteraard gewelddoos.

² De controles van de accountantskantoren zijn al decennia onder de maat en de AFM doet jaarlijks een ritueel dansje om dat af te wijzen. Ze dreigen met sancties, zoals intrekking van de vergunning maar de kantoren accepteren de boetes, beloven beterschap en gaan gewoon door. Misschien betalen ze de boetes ook niet.

³ Met vele uiteenlopende organisaties, zoals bijvoorbeeld onlangs beschreven in de roman *Birnam Wood* van Eleonar Catton (2023).

‘Ja, natuurlijk wijzen wij alle geweld af, zegt de man in de krijtstreep. Ons collectieve doel is om hoop mogelijk te maken en geen voeding te geven aan de overtuiging dat we reddeloos verloren zijn. Daarin speelt publiciteit en communicatie over de feiten een belangrijke rol. Als die feiten in de media verdraaid worden springen we in de bres en corrigeren dat onmiddellijk. De journalisten zoeken ons wel op aan de voorkant, maar hier komt er niemand van hen binnen. Van filmers, documentairemakers, en scriptschrijvers van series, van bekende roman- en non fictie auteurs (gezien hun oplagecijfers) krijgen we recent steeds meer verzoeken om onze verhalen te mogen gebruiken.

DIT STUK IN 1 MINUUT

- ➔ Follow the Money onderzocht de gelijkenissen tussen het vergroeningsscenario dat olie- en gasconcern Shell 4 jaar geleden lanceerde, en het klimaatbeleid van het huidige kabinet.
- ➔ Op basis van gesprekken met bronnen en opgevraagde documenten, kan nauwgezet worden gereconstrueerd hoe achter de huidige politieke plannen voor een waterstofstrategie, in feite een grootschalig, gesubsidieerd CO2-opslagbeleid schuilgaat, ingestoken door 's werelds grootste vervuilers.
- ➔ De hoofdprijs voor deze lobby is toegang te verkrijgen tot de Europese subsidiepotten in het kader van de Green Deal. De Nederlandse overheid helpt daar enthousiast aan mee. Tegen de zomer zal duidelijk zijn hoe succesvol deze inzet is.

FOLLOW THE MONEY

‘Ja, vervolgt hij, in termen van systeemovergangen is dit stadium III: chaos. Daarvan ligt de eerste fase, de woekering, achter ons en zitten we al in fase twee: het nieuwe manifesteren. We staan voor stadium IV, de systeemomslag. We lopen de finaleronde van stadium III en moeten niet alsnog voor de finish struikelen, zoals in de atletiek. Het wordt een heftige tijd met botsingen. Overtreders van de wet- en regelgeving zullen hun ‘license to operate’ gaan verliezen en zelfs Formule 1 races op Zandvoort en elders in de wereld verliezen de vanzelfsprekende uitstraling waarvoor alles moet wijken. We weten ook dat allerlei malafide en criminele organisaties nog veel onheil zullen aanrichten. Maar een nieuw evenwicht van natuurlijk systeem, sociaal regelsysteem en zelf organiserend communicatief systeem in één geheel is niet meer af te wenden’.

Bateson zei het al in de jaren '50, herinner ik me, als ik naar hem luister: wie begrijpt, begrijpt dat het om *de relaties* tussen de entiteiten gaat en niet om losgezongen, gefragmenteerde entiteiten met een of ander economisch of politiek belang dat als algemeen belang wordt verkocht. Ik besef dat ze hier weten dat de transformatie zich niet zo maar voltrekt, daar moeten vele mensen dagelijks hun slimme ziel voor inzetten en met elkaar verbinden.

De man gaat verder. ‘Bovendien zijn op allerlei plekken in het netwerk niet alleen activisten tegenover tegenstanders, maar ook allerlei ‘intermediates’ nodig⁴. In deze fase van stadium III is het

Voor de communicatie is naast onze eigen research de onderzoeksjournalistiek van groot belang. Kijk maar eens naar bijgaande link (hij stuurt me een app) van *Follow the money* –17 februari 2021 **Nederland ritselt in Brussel vergroeningssubsidie voor Shell** Lise Witteman
En dan zijn er talloze jonge mensen in ons netwerk die als influencers wereldwijd vele volgers weten te vinden. Die hele sectie noemen we onze ‘Greta’ sectie’.

“We bevinden ons nu in een overgangsfase: van de industriële manier van kijken en werken naar een organische manier, die beter past bij de werkelijkheid, bij de heelheid van het leven. Met de kennis die we nu hebben moeten we weer intelligent gebruik gaan maken van de natuurlijke systemen van de Aarde. Dat is ook een mentaal-culturele stap: we moeten ons weer voegen in de impliciete orde van de planeet en onze hoogmoed laten varen. Niet langer denken dat we erbuiten staan, dat we alles via technocratische methoden naar onze hand kunnen zetten; het klassieke ingenieurssdenken. Het idee dat wij het beter weten dan de natuur moeten we loslaten.” Herman Wijffels

⁴ Zoals de classic van Led Zeppelin When the Levee Breaks - Playing for Change Song around the world
<https://youtu.be/LH0-WXUFY2k?list=RDNXYibfQyrck>

ook een soort Biodiversiteit-Formule I race. Daarin komt het aan op de keuze van de juiste banden, om de race te winnen. Gemaakt door de groene industrie uiteraard. Ja zeker, we procederen en rekenen met feiten. Wij houden ons strikt aan wet- en regelgeving maar we proberen dat altijd te doen met oog voor de situatie. We proberen praktische wijsheid in complexe situaties te demonstreren. De beginselen voor nieuwe besturing van complexe systemen en voor nieuwe bestuurders (in de politiek, in de instituties en in de economische sectoren) komen uit de realiteit zelf. Daarin ligt ons perfectionisme: samen proberen we onze potentie als mensen om te zetten in steeds betere realisatie van stikstofreductie en biodiversiteit’.

We komen langs een muur met een uitvergroete uitnodiging voor een expertmeeting. Daar staan vragen op als: Wat maakt dat partijen naar de rechter stappen? Wat zijn de trends die we hierin kunnen ontdekken? Is er bijvoorbeeld sprake van: een toename aan regelgeving met een hoger

Nederlandse wetgeving is dikwijls strijdig met Europees recht: PAS, WSN (wet stikstofreductie en natuurverbetering), bouwvrijstelling, etc.

Nederland maakt te weinig vaart met klimaat en milieubeleid om de gestelde doelen te halen (akkoord van Parijs inzake klimaat, Habitat richtlijn, Kader Richtlijn water, etc.).

Er wordt te weinig werk gemaakt van verbetering van het VTH stelsel, ondanks indringende rapporten van o.a. de adviescommissie Van Aartsen.

De regering trekt zich te weinig aan van gezondheidsrisico's voor mensen, zoals omgeving Tata steel, Pfas, pesticiden.

Economische belangen gaan telkens boven milieu en gezondheid .

Artikel 21 van de Grondwet wordt met voeten getreden.

Er wordt te weinig rekening gehouden met de belangen van volgende generaties.

juridisch gehalte of detailniveau, een grotere betekenis van de mensen rechten, een verschuiving tussen rechtsgebieden (van bestuurlijk naar civiel), een bredere impact en reikwijdte van gerechtelijke uitspraken? Hoe moet de overheid zich verhouden tot deze trends, wat betekent dit voor de ontwikkeling en uitvoering van het leefomgevingsbeleid?’

Kim Putters’ uitspraak, voorzitter van de SER, in een interview met de Volkskrant van 12 januari 2023 is er naast geplakt: ‘Wanneer de politiek-bestuurlijke elite weigert aan te geven waar de samenleving heen gaat, dan stappen burgers naar de rechter om een richting af te dwingen’. In verschillende handschriften hebben mensen daarnaast opmerkingen geschreven als: ‘De gang naar de rechter komt simpel voort uit tekortschietend beleid van de regeringen in de laatste 20 jaar en onvoldoende handhaving van bestaande milieuwetten’. Op een papiertje ernaast staan de punten opgesomd (zie kader).

‘Loop nog even mee naar het voedselbos, zegt de vriendelijke man bij het afscheid. Kun je nog wat komkommers en appels meenemen’.

Maar wat een plek, het lijkt het ‘glass house’ van de National Botanic Garden of Wales wel. We lopen eerst door een prachtige lichte zaal waar je aan yoga, meditatie, tafeltennis, aan samen muziek maken en wat al niet kunt doen. Er is een bibliotheek waarin *Critical Transitions in Nature and Society* van Scheffer, *Beyond Dispute* Team Syntegrity van Beer en nog meer socio cybernetische klassiekers, *Het doel* van Goldratt (afstemming is een veel gebruikt woord in dat boek) naast *The Good Ancestor* van Krznaric staat. Maar de *Fantasy* boeken, de utopische en dystopische klassiekers ontbreken ook niet. In een hoek doet een groepje onder leiding van een acrobatiektrainer allerlei evenwichtsoefeningen. En wie zit daar te schilderen? Is dat niet die vrouw die bekend werd met dat TV programma over de grote schilders? Af en toe staat ze op en loopt langs de andere schildersezels, maakt een praatje of geeft een aanwijzing. Daarna gaat ze weer verder. Zoals de hele IACDERA gezien en ongezien verder gaat.